

УДК 378.016:54:378.091.33:[378.6:61(477.85-25)]

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ УЧНІВ НА ПІДГОТОВЧОМУ ВІДДІЛЕННІ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ БУКОВИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

О. О. Перепелиця

Буковинський державний медичний університет

STUDENT-CENTERED APPROACH TO ORGANIZATION OF EXTRACURRICULAR WORK OF STUDENTS AT THE PREPARATORY DEPARTMENT FOR CITIZENS OF UKRAINE OF BUKOVYNA STATE MEDICAL UNIVERSITY

O. O. Perepelytsia

Bukovyna State Medical University

У статті обґрунтовано важливість особистісно-орієнтованого підходу в організації позааудиторної роботи з учнями, що навчаються на підготовчому відділенні для громадян України Буковинського державного медичного університету, з врахуванням типу мислення та рівнів самоорганізації й самостійності учнів. Показано важливість вироблення навички в учнів до систематичної самостійної позааудиторної роботи.

Importance of student-centered approach to organization of extracurricular work of students that are studying at the preparatory department for citizens of Ukraine of Bukovyna State Medical University with their mindset and levels of self-organization and independence taken into account is described in this article. Importance of developing of systematical independent extracurricular work habit in students is shown.

Вступ. У сучасних умовах за великого обсягу навчального матеріалу, обмеженої кількості годин на предмет та різного рівня знань учнів з хімії виникає потреба підбору відповідних методів навчання та контролю зі зміщенням акценту в навчальному процесі у бік активізації самостійної позааудиторної роботи. Тому пошук способів та форм організації самостійної роботи учнів ведеться в будь-якому педагогічному колективі [1–4], зокрема і серед викладачів підготовчого відділення для громадян України Буковинського державного медичного університету.

Проблематика самостійної роботи досліджувалась багатьма науковцями, зокрема, проблемою місця та ролі самостійності під час формування людської особистості, уточненням визначень та класифікації видів самостійної роботи займались А. Алексюк, Є. Борткевич, Л. Виготський М. Данілов та ін., розробкою концепції самостійного навчання у ВНЗ – В. Буринський, І. Гнітецька, Н. Нрекова, П. Підкасистий та ін. [5].

Основна частина. На сьогодні ефективна самостійна робота неможлива без диференційованих відпо-

відно до рівнів складності завдань з урахуванням індивідуальності студентів. Важливість диференціальних підходів в організації самостійної позааудиторної роботи необхідна для того, щоб кожен учень був дієвим елементом навчального процесу на занятті.

Тому метою роботи є розробка особистісно-орієнтованих підходів в організації самостійної позааудиторної роботи учнів з різними навчальними можливостями.

Особистісно-орієнтований підхід в організації самостійної позааудиторної роботи можна реалізувати лише врахувавши тип мислення учня, ступінь його самоорганізації та самостійності, а також мотивацію навчання [5–7]. За класифікацією Н. І. Мурачковського [8], серед 47 учнів підготовчого відділення виділено 4 групи учнів.

Перша група учнів характеризується високою здатністю до засвоєння знань. Ця група підлітків здатна здійснювати пошукову діяльність без допомоги викладача, оскільки вони вміють визначати, аргументувати і пропонувати рішення проблеми, прогнозувати наслідки власних дій, встановлювати причинно-

© О. О. Перепелиця

наслідкові зв'язки та взаємозв'язок між явищами. Мотивація навчання таких учнів спрямована на оволодіння новими вміннями і навичками. Серед учнів, яким властиве творче мислення, виділено тільки троє таких студентів.

Друга група учнів характеризується високою здатністю засвоєння знань, але формальним відношенням до навчання. Вони байдужі до результатів роботи, не бажають працювати систематично, можуть успішно вирішувати проблему тільки частково. Для них характерний репродуктивно-творчий тип мислення. Таких студентів виявлено 13.

Третя група охоплює 13 учнів, які характеризуються недостатнім розвитком окремих осмислених операцій, тому рівень засвоєння навчального матеріалу ними невисокий. Але такі учні здатні досягти хороших успіхів завдяки розвинутому почуттю відповідальності. Вони здатні проводити пошукову діяльність за допомогою викладача, який чітко формулює завдання, створює умови для їх реалізації, після чого студент сам розв'язує задачу. Студент володіє вмінням вирішувати стандартні ситуації, тобто володіє репродуктивним типом мислення.

Четверта група налічує 18 учнів, які відчувають труднощі у засвоєнні знань. У них відсутній інтерес до навчання та оволодіння знаннями, не сформовані вміння і навички, низький рівень самоорганізації. Це учні, які можуть здійснювати пошукову діяльність тільки з допомогою викладача, працюють на рівні інтуїції, не вміють оцінювати свої знання.

Поділ учнів за класифікацією Н. І. Мурачківського дав можливість диференціювати завдання, які задаються для самостійної позааудиторної роботи. За рекомендаціями С. Архипової та Т. Майбороди, домашня робота повинна охоплювати завдання для набуття теоретичних знань, що мають характер перетворення теоретичної інформації, та завдання для

набуття практичних навичок (базові, типові, підвищеної складності), які повинні посідати головне місце в системі завдань для самостійної роботи [9]. Тому учням першої групи пропонуються тільки завдання проблемного характеру, тести та задачі підвищеної складності. Учні другої групи пропонуються частково-пошукові завдання – пошук рішення проблемних питань, тести та типові задачі. Для учнів третьої групи підбираються завдання реконструктивно-варіативні, а саме складання схем, таблиць, вирішення тестових завдань I-II рівня та базових задач за алгоритмом. Учні четвертої групи з низьким рівнем самостійності пропонуємо завдання репродуктивного типу, що допомагають запобігти чи ліквідувати прогалини у знаннях, – виписування основних понять теми, складання опорних конспектів, опис схем, заповнення таблиць, виконання тренувальних вправ, аналогічних до тих, що розв'язувались на занятті, та розв'язання базових задач за алгоритмом.

Під час розробки і планування завдань для самостійної позааудиторної роботи враховуємо приблизні орієнтири кількості завдань для повного засвоєння дій: розв'язання 4 завдань дають ефект засвоєння 30 %, а 7 – вже 100 % [9]. Поряд з цим, пропонуємо завдання з урахуванням бюджету часу учня та мінімальними затратами часу викладача при їх перевірці.

Домашні завдання повідомляються на занятті з коментарем щодо їх виконання. Кожен учень може вибрати собі ті завдання серед списку запропонованих, які відповідають його рівню знань та вмінь. Учні ведуть окремі зошити для домашньої роботи, з якими викладач регулярно ознайомлюється і систематично перевіряє, оцінюючи виконання завдань відповідно до рівня складності. Такий підхід до організації самостійної позааудиторної роботи учнів забезпечив покращання показників сформованості самостійності учнів у навчальному процесі (рис. 1).

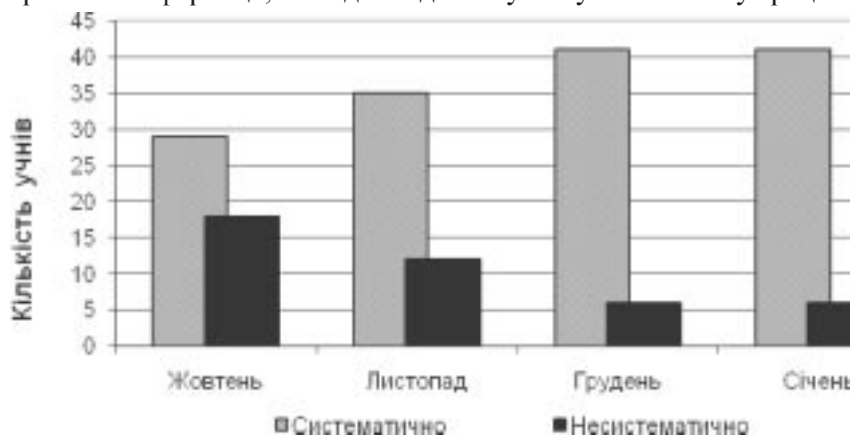

Рис. 1 Систематичність виконання домашніх завдань учнями підготовчого відділення у різні періоди підготовки.

Результати моніторингу систематичності виконання учнями самостійної позааудиторної роботи засвідчили поступове зростання кількості підлітків протягом досліджуваного періоду (жовтень – січень), які систематично виконують домашнє завдання. Поряд з цим, виявлена група учнів (6 чоловік – 12,8 %), які пасивно ставляться до виконання заданих додому завдань і їх ставлення до роботи не змінилось, що свідчить, на наш погляд, про відсутність виробленої навички систематично виконувати домашнє завдання та стереотип поведінки учня, закладений у школі – “я це не зможу зробити”. Помічено, що мотиваційним чинником активної самостійної роботи студен-

та, в першу чергу, є відчуття впевненості у власних силах після правильно виконаного завдання, одержання позитивних оцінок за самостійно виконану роботу, а також особистість викладача.

Висновки. Отже, диференціальний підхід в організації самостійної позааудиторної роботи є засобом підвищення рівня сформованості самостійності учнів та має виховний вплив на особистість, формування якої є основною вимогою суспільства до сучасної освіти. Подальші дослідження будуть пов'язані з дослідженням психолого-педагогічних аспектів організації самостійної позааудиторної роботи з учнями, які відчувають труднощі у навчанні.

Література

1. Демченко О. С. Дидактична система організації самостійної роботи студентів / О. С. Демченко // Рідна школа. – 2000. – № 5. – С. 68–70.
2. Гриньова М. В. Організація навчальної діяльності підлітків з низьким рівнем досягнень при вивченні предметів природничого циклу / М. В. Гриньова, К. Ю. Вовк. – Полтава, 2001. – 120 с.
3. Руденко Т. М. Засоби активізації самостійної роботи абітурієнтів / Т. М. Руденко // Освіта. Технікуми. Коледжі. – 2006. – № 2 (12). – С. 30.
4. Крукевич Л. Особливості контролю за організацією самостійної роботи студентів коледжів з різними індивідуально-типологічними властивостями / Л. Крукевич // Наукові записки. Серія: Педагогіка. – 2009. – № 3. – С. 19–23.
5. Ільченко А. А. Традиційні методи та форми організації самостійної роботи студентів-програмістів / А. А. Ільченко // Нові технології навчання. – 2010. – № 61. – С. 45–51.
6. Загвязинский В. И. Теория обучения: Современная интерпретация: учеб. пособие для студентов высших пед. учеб. заведений / В. И. Загвязинский. – М. : Изд. центр “Академия”, 2001. – 192 с.
7. Активні форми та методи навчання хімії / уклад. К. М. Задорожний. — Х. : Вид. група “Основа”, 2008. – 141 с.
8. Мурачковский Н. И. Психологические аспекты организации дифференцированных форм работы на уроке / Н. И. Мурачковский // Советская педагогика. – 1983. – № 10. – С. 35–40.
9. Архипова С. П. Педагогічні умови організації самостійної роботи студентів / С. П. Архипова, Г. Я. Майборода // Організація самостійної роботи студентів / за заг. ред. В. М. Король, В. П. Мусієнко, Н. Т. Токової. – Черкаси : Вид-во ЧДУ, 2003. – С. 45–64.

Отримано 27.01.14